

УДК 343.98

**ЗАКОНОДАВЧІ АСПЕКТИ ТЕХНОЛОГІЇ ТРАНСПОРТУВАННЯ
ОТРУЙНИХ РЕЧОВИН**

**LEGAL ASPECTS OF TECHNOLOGY OF TRANSPORT OF TOXIC
SUBSTANCES**

*канд. юрид. наук Д.В. Галкін, канд. юрид. наук О.М. Галкіна
Харківський національний університет внутрішніх справ (м. Харків)*

*D.V. Halkin, PhD (Law), O.M. Halkina, PhD (Law)
Kharkiv National University of Internal Affairs (Kharkiv)*

На даний час існує необхідність у перевезенні залізничним транспортом великої кількості вантажів, зокрема небезпечних. Так як залізнична транспортна система є невід'ємною частиною мегасистеми взаємодії з довкіллям, її функціонування за певних умов може створювати ситуації, що загрожують екологічному стану і життєдіяльності людини. Отруйність – це властивість деяких вантажів, які безпосередньо небезпечні для здоров'я та життя. Сила дії отруйних речовин визначається їх токсичністю, тому перевезенню даних вантажів слід приділяти особливу увагу, спираючись на показники безпеки та законодавчі аспекти. На сьогодні на законодавчому рівні термін «отруйні речовини» та їх перелік в Україні не визначені.

Даний термін був передбачений наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30 липня 2002 року № 294 «Про затвердження Інструкції про розгляд заявок та надання дозволів на виробництво, зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення та утилізацію отруйних речовин, у тому числі продуктів біотехнології та інших біологічних агентів». Відповідно до даного наказу, отруйні речовини визначались як

небезпечні хімічні речовини та сполуки індивідуальні за своїм складом, суміші хімічних речовин та сполук, продукти їх розкладу та розпаду, які за сукупністю притаманних їм властивостей створюють або можуть створити небезпеку для довкілля, тварин та здоров'я людей, що може привести до загибелі об'єктів довкілля, тварин та людей, і, які потребують спеціальних методів, умов і засобів поводження з ними. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 30 липня 2002 року № 294 втратив чинність на підставі Наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 30 липня 2013 року № 323.

Відповідно до пункту 5.4.2. Національного стандарту України ДСТУ 4500-1:2008 «Вантажі небезпечні», затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 16 квітня 2008 року № 125, «отруйна речовина – це речовина (суміш речовин або розчин), яка у разі вдихання, потрапляння в шлунок та (або) у разі контакту зі шкірою здатна спричинити отруєння, смерть, травму або заподіяти шкоду здоров'ю людини».

Відповідно до пункту 4.1. Національного стандарту України ДСТУ 4500-1:2008 «Вантажі небезпечні», затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 16 квітня 2008 року № 125, поняття «речовина» визначено як будь-який хімічний елемент або сполука хімічних елементів, що перебувають у природному стані чи отримані в результаті будь-якого виробничого процесу. Речовина може містити також домішки, необхідні для забезпечення стабільності продукту, та будь-які домішки, обумовлені використанням процесом, але не повинна містити розчинників, які можна відокремити без порушення стабільності речовини чи зміни її складу [1].

Відповідно до Наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 16 жовтня 2000 року № 165 «Про затвердження Переліку небезпечних властивостей та інструкцій щодо контролю за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням» отруйні (сильнодіючі) речовини визначені як речовини чи відходи, які, потрапляючи в середину організму через органи дихання, травлення або через шкіру, здатні викликати смерть людини чи справляти на неї сильний негативний вплив [2].

Перелік отруйних речовин, у тому числі продуктів біотехнологій та інших біологічних агентів, виробництво, зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення та утилізація яких здійснюються за наявності дозволу, був затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20 червня 1995 року № 440, але дана Постанова втратила чинність відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2014 року № 405.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки», «небезпечна речовина – це хімічна, токсична, вибухова, окислювальна, горюча речовина, біологічні агенти та речовини біологічного походження (біохімічні, мікробіологічні, біотехнологічні препарати, патогенні для людей і тварин мікроорганізми тощо), які становлять небезпеку для життя і здоров'я людей та довкілля, сукупність властивостей речовин і/або особливостей їх стану,

внаслідок яких за певних обставин може створитися загроза життю і здоров'ю людей, довкіллю, матеріальним та культурним цінностям.

З метою узагальнення наявного досвіду, вказаних понять та координації діяльності органів державної влади при вирішенні проблем, пов'язаних із формуванням поняття та переліку, а також механізму обігу і транспортування отруйних речовин, вважаємо за доцільне створити Міжвідомчу комісію як тимчасового консультативно-дорадчого органу Кабінету Міністрів України.

- [1]. Про затвердження національних стандартів, внесення зміни до національного стандарту, скасування нормативного документа та внесення змін до наказів Держспоживстандарту від 11.12.2006 № 343, від 27.12.2006 № 375, від 17.10.2007 № 266, від 04.12.2007 № 341 та від 26.03.2008 № 101 : Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 16.04.2008 р. № 125. *База даних «Законодавство України», Верховна Рада України.* [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0125609-08>.
- [2]. Про затвердження Переліку небезпечних властивостей та інструкцій щодо контролю за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізації/видаленням: Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 16.10.2000 р. № 165. *База даних «Законодавство України», Верховна Рада України.* [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0770-00>.